

Bruselj, XXX
[...] (2019) XXX draft

SPOROČILO KOMISIJE

**Smernice za nekatere ukrepe državne pomoči v okviru sistema za trgovanje s pravicami
do emisije toplogrednih plinov po letu 2021**

SPOROČILO KOMISIJE

**Smernice za nekatere ukrepe državne pomoči v okviru sistema za trgovanje s pravicami
do emisije toplogrednih plinov po letu 2021**

KAZALO

UVOD	2
1. PODROČJE UPORABE IN OPREDELITEV POJMOV	3
1.1. Področje uporabe	3
1.2. Ukrepi pomoči, ki jih zajemajo te smernice	4
1.2.1. Pomoč za nadomestitev povišanj cen električne energije, ki so posledica vključitve stroškov emisij toplogrednih plinov zaradi EU ETS (v nadaljnjem besedilu: posredni stroški emisij)	4
1.2.2. Pomoč, namenjena možnosti prehodne brezplačne dodelitve pravic za modernizacijo energetskega sektorja	4
1.3. Opredelitev pojmov	4
2. SKUPNA NAČELA OCENJEVANJA.....	6
3. OCENA ZDRUŽLJIVOSTI NA PODLAGI ČLENA 107(3)(C) POGODBE	7
3.1. Pomoč za podjetja v sektorjih, ki veljajo za izpostavljene resničnemu tveganju premestitve emisij CO ₂ zaradi znatnih posrednih stroškov, ki dejansko nastanejo zaradi stroškov emisij toplogrednih plinov, ki se prenesejo na cene električne energije (pomoč za posredne stroške emisij)	7
3.2. Pomoč, namenjena možnosti prehodno brezplačnih pravic za posodobitev proizvodnje električne energije	10
4. OCENJEVANJE	12
5. ENERGETSKI PREGLEDI IN SISTEMI UPRAVLJANJA	14
6. PREGLEDNOST.....	14
7. POROČANJE IN SPREMLJANJE.....	15
8. OBDOBJE UPORABE IN REVIZIJA.....	16
PRILOGA I	17
PRILOGA II	18
PRILOGA III.....	19

UVOD

1. Da državna pomoč ne bi povzročala izkrivljanja konkurence na notranjem trgu in vplivala na trgovino med državami članicami na način, ki je v nasprotju s skupnim interesom, člen 107(1) Pogodbe o delovanju Evropske unije (v nadaljnjem besedilu: Pogodba) določa načelo o prepovedi državne pomoči, razen če spada v kategorije izjem iz člena 107(2) Pogodbe ali če Komisija razglasi, da je združljiva z notranjim trgovom v skladu s členom 107(3) Pogodbe. Člena 42 in 93, člen 106(2) ter člen 108(2) in (4) Pogodbe določajo tudi pogoje, pod katerimi se državna pomoč šteje ali se lahko šteje za združljivo z notranjim trgovom.
2. Komisija lahko na podlagi člena 107(3)(c) Pogodbe za združljivo z notranjim trgovom šteje državno pomoč za pospeševanje razvoja določenih gospodarskih dejavnosti, kadar takšna pomoč ne spreminja trgovinskih pogojev v obsegu, ki bi bil v nasprotju s skupnimi interesi.
3. Direktiva 2003/87/ES Evropskega parlamenta in Sveta¹ je vzpostavila sistem za trgovanje s pravicami do emisije toplogrednih plinov v Uniji (v nadaljnjem besedilu: EU ETS), da bi se pospešilo zmanjšanje emisij toplogrednih plinov na stroškovno in ekonomsko učinkovit način. Direktiva 2003/87/ES je bila leta 2018 spremenjena² z namenom izboljšanja in razširitve EU ETS za obdobje 2021–2030.
4. Komisija je 11. decembra 2019 objavila sporočilo o evropskem zelenem dogovoru, v katerem je opredelila politike za doseg podnebne nevtralnosti v Evropi do leta 2050 in obravnavo drugih okoljskih problemov³. Za uresničitev evropskega zelenega dogovora je potreben ponoven preudarek o politikah za oskrbo celotnega gospodarstva s čisto energijo ter politikah na področju industrije, proizvodnje in potrošnje, infrastrukture velikega obsega, prometa, prehrane in kmetijstva, gradbeništva, obdavčenja in socialnih ugodnosti. Ker so vsa ta področja ukrepanja med seboj tesno povezana in se vzajemno krepijo, bo potrebno skrbno pretehtati morebitne kompromise med gospodarskimi, okoljskimi in družbenimi cilji.
5. Dokler številni mednarodni partnerji nimajo enakih ambicij kot Unija, obstaja tveganje selitve virov CO₂ bodisi zaradi prenosa proizvodnje iz Unije v druge države, ki so glede zmanjšanja emisij manj ambiciozne, bodisi zaradi nadomeščanja proizvodov Unije z uvoženimi izdelki, ki so ogljično bolj intenzivni. Če se bo to tveganje uresničilo, se svetovna raven emisij ne bo zmanjšala, kar bo zavrlo prizadevanja Unije in njene industrije za izpolnjevanje globalnih podnebnih ciljev iz Pariškega sporazuma.

¹ Direktiva 2003/87/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. oktobra 2003 o vzpostavitvi sistema za trgovanje s pravicami do emisije toplogrednih plinov v Uniji in o spremembi Direktive Sveta 96/61/ES (UL L 275, 25.10.2003, str. 32).

² Direktiva (EU) 2018/410 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. marca 2018 o spremembi Direktive 2003/87/ES za krepitev stroškovno učinkovitega zmanjšanja emisij in nizkoogljičnih naložb ter Sklepa (EU) 2015/1814 (UL L 76, 19.3.2018, str. 3).

³ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Evropskemu svetu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij, Evropski zeleni dogovor (COM(2019) 640 final).

6. Glavni cilj nadzora državnih pomoči v okviru izvajanja EU ETS je zagotoviti, da bo rezultat ukrepov državne pomoči večje zmanjšanje emisij toplogrednih plinov, kot bi bilo doseženo brez pomoči, in da bodo pozitivni učinki pomoči večji od negativnih učinkov v smislu izkrivljanja konkurence na notranjem trgu. Državna pomoč mora biti potrebna za doseg okoljskega cilja EU ETS (potreba po pomoči) in mora biti omejena na najmanjšo potrebno, da se doseže zelena stopnja varstva okolja (sorazmernost pomoči), ne da bi pri tem neupravičeno izkrivljala konkurenco in trgovino na notranjem trgu.
7. Komisija v teh smernicah opredeljuje pogoje, pod katerimi se lahko ukrepi pomoči v okviru EU ETS štejejo za združljive z notranjim trgom na podlagi člena 107(3)(c) Pogodbe. Komisija bo po pregledu in morebitni spremembi vseh instrumentov politike, povezanih s podnebjem, za zagotovitev dodatnih zmanjšanj emisij toplogrednih plinov za leto 2030 preverila, ali je treba te smernice revidirati ali prilagoditi, da se zagotovi skladnost s ciljem podnebne nevtralnosti in prispeva k dosegu tega cilja, pri tem pa se spoštujejo enaki konkurenčni pogoji⁴.

1. PODROČJE UPORABE IN OPREDELITEV POJMOV

1.1. Področje uporabe

8. Načela iz teh smernic se uporabljajo samo za posebne ukrepe pomoči iz členov 10a(6) in 10b Direktive 2003/87/ES.
9. Pomoč se ne sme dodeliti podjetjem v težavah, kot so za potrebe teh smernic opredeljena v veljavnih smernicah o državni pomoči za reševanje in prestrukturiranje podjetij v težavah⁵, kot so bile spremenjene ali nadomeščene.
10. Komisija bo pri oceni pomoči za podjetje, ki je naslovnik neporavnane naloge za vračilo na podlagi predhodnega sklepa Komisije, s katerim je bila pomoč razglašena za nezakonito in nezdružljivo z notranjim trgom, upoštevala znesek pomoči, katerega vračilo je še treba doseči⁶. V praksi bo ocenila kumulativni učinek obeh ukrepov pomoči in bo lahko začasno ustavila izplačilo nove pomoči do izvedbe neporavnane naloge za vračilo.

⁴ Glej sklepe, ki jih je Evropski svet sprejel na seji 12. decembra 2019.

⁵ Smernice o državni pomoči za reševanje in prestrukturiranje nefinančnih podjetij v težavah (UL C 249, 31.7.2014, str. 1).

⁶ V zvezi s tem glej združeni zadevi T-244/93 in T-486/93, TWD Textilwerke Deggendorf GmbH / Komisija, ECLI:EU:T:1995:160, in Obvestilo Komisije – Za učinkovito izvajanje odločb Komisije, ki od držav članic zahtevajo doseg vračila nezakonite in nezdružljive državne pomoči (UL C 272, 15.11.2007, str. 4).

1.2. Ukrepi pomoči, ki jih zajemajo te smernice

1.2.1. Pomoč za nadomestitev povišanj cen električne energije, ki so posledica vključitve stroškov emisij toplogrednih plinov zaradi EU ETS (v nadaljnjem besedilu: posredni stroški emisij)

11. Države članice bi morale v skladu s členom 10a(6) Direktive 2003/87/ES sprejeti finančne ukrepe v korist sektorjev ali delov sektorjev, ki so izpostavljeni resničnemu tveganju premestitve emisij CO₂ zaradi znatnih posrednih stroškov, ki dejansko nastanejo zaradi stroškov emisij toplogrednih plinov, ki se prenesejo na cene električne energije, pod pogojem, da so takšni finančni ukrepi v skladu s pravili o državni pomoči in zlasti ne povzročajo neupravičenega izkrivljanja konkurence na notranjem trgu.

1.2.2. Pomoč, namenjena možnosti prehodne brezplačne dodelitve pravic za modernizacijo energetskega sektorja

12. V skladu s členom 10c direktive o ETS lahko države članice, ki izpolnjujejo določene pogoje v zvezi z ravno BDP na prebivalca v primerjavi s povprečjem Unije, odstopajo od načela iz drugega pododstavka člena 10a(1) Direktive 2003/87/ES, da se pravice v zvezi z morebitno proizvodnjo električne energije ne dodelijo brezplačno. Te države članice lahko namenijo prehodno brezplačno dodelitev napravam za proizvodnjo električne energije za modernizacijo, diverzifikacijo in trajnostno preoblikovanje energetskega sektorja.
13. Kot je že bilo ugotovljeno v več odločitvah Komisije⁷, dodelitev prehodnih brezplačnih pravic energetskega sektorju vključuje državno pomoč v smislu člena 107(1) Pogodbe, ker se države članice z dodelitvijo brezplačnih pravic odpovedo prihodku in energetskim akterjem podelijo selektivno prednost. Ti akterji lahko konkurirajo energetskim akterjem v drugih državah članicah, kar posledično lahko izkrivlja ali bi lahko izkrivljalo konkurenco in vplivalo na trgovino na notranjem trgu.

1.3. Opredelitev pojmov

14. V teh smernicah se uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:

- (1) „pomoč“ pomeni vsak ukrep, ki izpolnjuje vsa merila iz člena 107(1) Pogodbe;
- (2) „obdobje odobritve pomoči“ pomeni eno ali več let v obdobju 2021–2030. Če želi država članica odobriti pomoč, ki ustreza krajšemu obdobju, bi morala kot referenčno obdobje upoštevati poslovno leto upravičencev in odobriti pomoč na letni osnovi;
- (3) „premestitev emisij CO₂“ pomeni verjetnost povečanja globalnih emisij toplogrednih plinov, kadar podjetja preselijo proizvodnjo v države zunaj Unije,

⁷ Glej na primer odločitev Komisije SA.34385 – Bolgarija – Dodeljevanje brezplačnih pravic do emisije toplogrednih plinov v skladu s členom 10c Direktive 2003/87/ES v zameno za naložbe v obrate za proizvodnjo električne energije in v energetskega infrastrukturo (UL C 63, 20.2.2015, str. 1); odločitev Komisije SA.34674 – Poljska – Brezplačne pravice za proizvajalce električne energije v skladu s členom 10c direktive o ETS (UL C 24, 23.1.2015, str. 1).

ker ne morejo prenesti večjih stroškov, ki izvirajo iz EU ETS, na svoje stranke brez znatne izgube tržnega deleža;

- (4) „največja intenzivnost pomoči“ pomeni skupni znesek pomoči, izražen kot odstotek upravičenih stroškov;
- (5) „samoproizvodnja“ pomeni proizvodnjo električne energije, ki jo proizvaja naprava, ki ni opredeljena kot „proizvajalec električne energije“ v smislu člena 3(u) direktive o ETS;
- (6) „upravičenec“ pomeni podjetje, ki prejme pomoč;
- (7) „evropska pravica do emisije (EUA)“ pomeni prenosljivo pravico do emisij ene tone ekvivalenta CO₂ v določenem obdobju;
- (8) „bruto dodana vrednost“ pomeni bruto dodano vrednost v stroških faktorjev, tj. bruto dodana vrednost v tržnih cenah, zmanjšana za posredne davke in povečana za subvencije;
- (9) „cena nestandardizirane terminske pogodbe na EUA“, izražena v EUR, pomeni navadno povprečje dnevnih cen enoletnih nestandardiziranih terminskih pogodb na EUA (zaključni tečaj) za dobavo v decembru tistega leta, za katerega se odobri pomoč, opazovano na določeni borzi CO₂ v EU od 1. januarja do 31. decembra leta, ki je pred letom, za katerega je bila odobrena pomoč⁸;
- (10) „faktor emisij CO₂“, izražen v tCO₂/MWh, pomeni tehtano povprečje intenzivnosti CO₂ za električno energijo, proizvedeno iz fosilnih goriv na različnih geografskih območjih. Utež odraža mešanico proizvodnje iz fosilnih goriv na posameznem geografskem območju. Faktor CO₂ dobimo tako, da podatke o emisijah v ekvivalentu CO₂ za energetske sektor delimo z bruto proizvodnjo električne energije na podlagi fosilnih goriv v TWh. V teh smernicah so območja opredeljena kot geografska območja, a) ki jih sestavljajo delni trgi, povezani prek borz električne energije, ali b) v katerih ni ugotovljene prezasedenosti, ter, v obeh primerih, v katerih urne cene na borzah električne energije na zadevnih območjih en dan vnaprej izkazujejo največ 1-odstotno odstopanje cen v eurih (na podlagi deviznih tečajev ECB) v znatnem številu vseh ur v danem letu. Regionalno razlikovanje odraža pomen obratov na fosilna goriva za končno ceno, ki se določi na veleprodajnem trgu, in njihovo marginalno vlogo v razvrstitvi obratov. Samo dejstvo, da se z električno energijo trguje med dvema državama članicama, še ne pomeni, da ti dve državi sestavljata nadnacionalno regijo. Zaradi pomanjkanja ustreznih podatkov na podnacionalni ravni geografska območja zajemajo celotno ozemlje ene ali več držav članic. Na tej osnovi lahko opredelimo naslednja geografska območja: nordijsko območje (Švedska in Finska), baltsko območje (Litva, Latvija in Estonija), ibersko območje (Portugalska in Španija), območje Češke in Slovaške (Češka in Slovaška) ter vse druge države članice posebej. Ustrezni najvišji regionalni faktorji CO₂ so navedeni v Prilogi III. Za zagotovitev enake obravnave virov električne energije in preprečitev možnih zlorab se za vse vire oskrbe z

⁸ Tako je na primer za pomoč, odobreno za leto 2023, cena nestandardizirane terminske pogodbe na EUA enaka navadnemu povprečju zaključnega tečaja EUA iz decembra 2023, opazovanemu od 1. januarja 2022 do 31. decembra 2022 na določeni borzi CO₂ v EU.

električno energijo (samoproizvodnja, pogodbe o dobavi električne energije ali oskrba z omrežja) in vse upravičence do pomoči v zadevni državi članici uporablja isti faktor emisij CO₂;

- (11) „dejanska proizvodnja“, izražena v tonah na leto, pomeni dejansko proizvodnjo naprave v letu t , ki se določi naknadno v letu $t + 1$;
- (12) „dejanska poraba električne energije“, izražena v MWh, pomeni dejansko porabo električne energije v napravi (vključno s porabo električne energije za proizvodnjo proizvodov, ki se proizvajajo z zunanjimi zmogljivostmi in so upravičeni do pomoči) v letu t , ki se določi naknadno v letu $t + 1$;
- (13) „referenčni koeficient učinkovitosti porabe električne energije“, izražen v MWh na tono proizvoda in opredeljen na ravni Prodcom ⁹, pomeni za proizvod specifično porabo električne energije na tono proizvoda, doseženo z energijsko najučinkovitejšo metodo proizvodnje za zadevni proizvod. Posodobitev referenčnega koeficienta učinkovitosti porabe električne energije mora biti skladna s členom 10a(2) direktive o EU ETS. Za proizvode v upravičenih sektorjih, za katere je bila v oddelku 2 Priloge I k Delegirani uredbi Komisije (EU) 2019/331 ¹⁰ ugotovljena izmenljivost goriva in električne energije, se opredelitev referenčnih koeficientov učinkovitosti porabe električne energije izvede v okviru istih meja sistema, pri čemer se za določitev zneska pomoči upošteva samo delež električne energije. Ustrezni referenčni koeficienti porabe električne energije za proizvode, ki spadajo v upravičene sektorje, so navedeni v Prilogi II k tem smernicam;
- (14) „referenčni koeficient učinkovitosti porabe nadomestne električne energije“, [...] odstotek dejanske porabe električne energije. Ta parameter mora biti skupaj z referenčnimi koeficienti učinkovitosti porabe električne energije določen s sklepom Komisije. Ustreza povprečnemu zmanjšanju porabe, ki ga nalaga uporaba referenčnih koeficientov učinkovitosti porabe električne energije (referenčni koeficient porabe električne energije / predhodna poraba električne energije). Uporablja se za vse proizvode, ki spadajo v upravičene sektorje, vendar zanje ni določen referenčni koeficient učinkovitosti porabe električne energije.

2. SKUPNA NAČELA OCENJEVANJA

- 15. Za oceno, ali se ukrep pomoči lahko šteje za združljivega z notranjim trgov, Komisija na splošno analizira, ali zasnova ukrepa pomoči zagotavlja, da pozitiven učinek pomoči pri doseganju cilja skupnega interesa presega morebitne negativne učinke na trgovino in konkurenco.

⁹ Seznam Prodcom je evropski seznam proizvodov iz ekstraktivne industrije in predelovalne industrije: https://ec.europa.eu/eurostat/ramon/nomenclatures/index.cfm?TargetUrl=LST_NOM&StrGroupCode=CLASSIFIC&StrLanguageCode=EN&IntFamilyCode=&TxtSearch=prodcom&IntCurrentPage=1.

¹⁰ Delegirana uredba Komisije (EU) 2019/331 z dne 19. decembra 2018 o določitvi prehodnih pravil za usklajeno brezplačno dodelitev pravic do emisije na ravni Unije v skladu s členom 10a Direktive 2003/87/ES Evropskega parlamenta in Sveta (UL L 59, 27.2.2019, str. 8).

16. Sporočilo o posodobitvi področja državnih pomoči z dne 8. maja 2012¹¹ je pozvalo k določitvi in opredelitvi skupnih načel, ki se bodo uporabila pri ocenjevanju združljivosti vseh ukrepov pomoči, ki jih izvaja Komisija. Komisija bo zato štela, da je ukrep pomoči združljiv s Pogodbo le, če izpolnjuje vsa naslednja merila: prispevati mora k cilju skupnega interesa v skladu s členom 107(3) Pogodbe; biti mora usmerjen v primere, ko taka pomoč lahko zagotovi pomembne izboljšave, ki jih trg sam ne more doseči, na primer z odpravljanjem tržne pomanjkljivosti ali obravnavanjem pomisleka glede enakosti ali kohezije; biti mora ustrezen instrument politike za obravnavo cilja skupnega interesa; spremeniti mora ravnanje zadevnih podjetij tako, da začnejo opravljati dodatno dejavnost, ki je brez pomoči ne bi opravljala ali bi jo opravljala omejeno, drugače ali na drugi lokaciji; znesek in intenzivnost pomoči morata biti omejena na najnižjo potrebno vrednost; negativni učinki pomoči morajo biti dovolj omejeni; države članice, Komisija, gospodarski subjekti in javnost morajo imeti preprost dostop do vseh zadevnih aktov in relevantnih informacij o pomoči, ki se odobri v skladu z njimi.
17. V oddelkih 3.1 in 3.2 v nadaljevanju je pojasnjeno, kako se ta splošna merila prenesejo v posebne zahteve glede združljivosti, ki jih je treba izpolniti za namene ukrepov pomoči, ki jih zajemajo te smernice.

3. OCENA ZDRUŽLJIVOSTI NA PODLAGI ČLENA 107(3)(C) POGODBE

- 3.1. Pomoč za podjetja v sektorjih, ki veljajo za izpostavljene resničnemu tveganju premestitve emisij CO₂ zaradi znatnih posrednih stroškov, ki dejansko nastanejo zaradi stroškov emisij toplogrednih plinov, ki se prenesejo na cene električne energije (pomoč za posredne stroške emisij)**
18. Pomoč za posredne stroške emisij se bo štela za združljivo z notranjim trgom v smislu člena 107(3)(c) Pogodbe, če so izpolnjeni spodaj navedeni pogoji.
19. Cilj te vrste pomoči je preprečiti znatno tveganje premestitve emisij CO₂, zlasti zaradi stroškov EUA, ki so bili preneseni na ceno električne energije in jih nosi upravičenec, če njegovi konkurenti iz tretjih držav nimajo podobnih stroškov CO₂ v svojih cenah električne energije in če upravičenec teh stroškov ne more prenesti v cene proizvodov brez znatne izgube tržnega deleža. Ob odsotnosti zavezujočega mednarodnega sporazuma za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov je omejitev tveganja za premestitev emisij CO₂ s pomočjo upravičencem za zmanjšanje njihove izpostavljenosti temu tveganju okoljski cilj, saj je pomoč namenjena preprečevanju povečanja globalnih emisij toplogrednih plinov zaradi preselitve proizvodnje zunaj Unije.
20. Za omejitev tveganja izkrivljanja konkurence na notranjem trgu mora biti pomoč omejena na sektorje, ki so izpostavljeni resničnemu tveganju premestitve emisij CO₂ zaradi znatnih posrednih stroškov, ki dejansko nastanejo zaradi prenosa stroškov emisij toplogrednih plinov na cene električne energije. V teh smernicah se šteje, da je resnično tveganje premestitve emisij CO₂ prisotno le, če je upravičenec dejaven v enem od sektorjev iz Priloge I.

¹¹ COM(2012) 209 final.

21. Če se države članice odločijo dodeliti pomoč le nekaterim sektorjem iz Priloge I, je treba sektorje izbrati na podlagi objektivnih, nediskriminatornih in preglednih meril.
22. Države članice morajo v okviru upravičenega sektorja zagotoviti, da izbira upravičencev temelji na objektivnih, nediskriminatornih in preglednih merilih ter da se pomoč načeloma dodeli na enak način za vse konkurente v istem sektorju, če so v podobnem dejanskem položaju.
23. Za namene nadomestitve posrednih stroškov ETS se državna pomoč šteje kot ustrezen instrument ne glede na obliko, v kateri je dodeljena. V tem okviru se nadomestilo v obliki neposrednih nepovratnih sredstev šteje za ustrezen instrument.
24. Pomoč je združljiva z notranjim trgom le, če ima spodbujevalni učinek. Da bi imela pomoč spodbujevalni učinek in dejansko preprečevala premestitev emisij CO₂, je treba zanj zaprositi in jo upravičencu izplačati v letu, v katerem nastanejo stroški, ali v naslednjem letu.
25. Če se pomoč izplača v letu, v katerem nastanejo stroški, mora biti vzpostavljen mehanizem za naknadno prilagoditev plačil, ki zagotavlja, da bodo morebitna preplačila vrnjena pred 1. julijem naslednjega leta.
26. Pomoč je sorazmerna in ima dovolj omejen negativni učinek na konkurenco in trgovino, če ne presega 75 % nastalih posrednih stroškov emisij. Referenčni koeficient učinkovitosti porabe električne energije zagotavlja, da podpora za neučinkovite proizvodne postopke ostaja omejena, in ohranja spodbudo za razširjanje najbolj energijsko učinkovitih tehnologij.
27. Najvišji znesek pomoči, ki se lahko izplača za posamezno napravo za proizvodnjo proizvodov v sektorjih iz Priloge I, je treba izračunati v skladu z naslednjo formulo:
 - (a) Če se za proizvode, ki jih proizvaja upravičenec, uporabljajo referenčni koeficienti učinkovitosti porabe električne energije iz Priloge II, se najvišji znesek pomoči, ki se lahko izplača posamezni napravi za stroške, nastale v letu t, izračuna kot:

$$A_{\max t} = A_i \times C_t \times P_{t-1} \times E \times AO_t$$

V tej formuli je A_i intenzivnost pomoči, izražena kot delež (npr. 0,75); C_t je ustrezeni faktor emisij CO₂ (tCO₂/MWh) (v letu t); P_{t-1} je cena nestandardizirane terminske pogodbe na EUA v letu t-1 (EUR/tCO₂); E je ustrezeni referenčni koeficient učinkovitosti porabe električne energije za zadevni proizvod iz Priloge II in AO_t je dejanska proizvodnja v letu t. Ti pojmi so opredeljeni v oddelku 1.3.

- (b) Če se za proizvode, ki jih proizvaja upravičenec, ne uporabljajo referenčni koeficienti učinkovitosti porabe električne energije iz Priloge II, se najvišji znesek pomoči, ki se lahko izplača posamezni napravi za stroške, nastale v letu t, izračuna kot:

$$A_{\max t} = A_i \times C_t \times P_t - 1 \times EF \times AEC_t$$

V tej formuli je A_i intenzivnost pomoči, izražena kot delež (npr. 0,75); C_t je ustrezeni faktor emisij CO_2 (tCO_2/MWh) (v letu t); P_{t-1} je cena nestandardizirane terminske pogodbe na EUA v letu $t-1$ (EUR/tCO_2); EF je referenčni koeficient porabe nadomestne električne energije iz Priloge II in AEC je dejanska poraba električne energije (MWh) v letu t . Ti pojmi so opredeljeni v oddelku 1.3.

28. Če naprava proizvaja proizvode, za katere se uporablja referenčni koeficient učinkovitosti porabe električne energije iz Priloge II, in proizvode, za katere se uporablja referenčni koeficient porabe nadomestne električne energije, je treba porabo električne energije za posamezni proizvod določiti glede na zadevno tonažo proizvodnje posameznega proizvoda.
29. Če naprava proizvaja proizvode, ki so upravičeni do pomoči (tj. spadajo v enega od upravičenih sektorjev iz Priloge I), in proizvode, ki niso upravičeni do pomoči, je treba najvišji znesek pomoči, ki se lahko izplača, izračunati le za proizvode, ki so upravičeni do pomoči.
30. Glede na to, da 75-% intenzivnost pomoči v nekaterih sektorjih morda ne bo zadostovala za zagotovitev ustrezne zaščite pred tveganjem premestitve emisij CO_2 , lahko države članice po potrebi omejijo znesek posrednih stroškov, ki jih je treba plačati na ravni podjetja, na [...] % bruto dodane vrednosti zadevnega podjetja v letu t . Bruto dodano vrednost podjetja je treba izračunati kot prihodki od prodaje plus kapitalizirana proizvodnja plus drugi prihodki iz poslovanja, plus ali minus spremembe zalog, minus nabava blaga in storitev (ki ne vključuje stroškov osebja), minus drugi davki na proizvode, ki so povezani s prometom, a niso odbitni, minus druge dajatve in davki, povezani s proizvodnjo. Druga možnost za izračun dodane vrednosti v stroških faktorjev je, da se bruto poslovnemu presežku prištejejo stroški osebja. Prihodki in izdatki, ki so v računovodskih izkazih podjetja prikazani kot finančni ali izredni, so izključeni iz dodane vrednosti. Dodana vrednost v stroških faktorjev se izračunava na bruto ravni, ker se prilagoditve vrednosti (npr. amortizacija) ne odštejejo¹².
31. Kadar se države članice odločijo omejiti znesek posrednih stroškov, ki jih je treba plačati na ravni podjetja, na [...] % bruto dodane vrednosti, mora ta omejitev veljati za vsa upravičena podjetja v zadevnem sektorju. Če se države članice odločijo za uporabo omejitve v višini [...] % bruto dodane vrednosti le za nekatere sektorje iz Priloge I, je treba sektorje izbrati na podlagi objektivnih, nediskriminatornih in preglednih meril.
32. Pomoč se lahko kumulira:
- (a) s katero koli drugo državno pomočjo, povezano z drugimi opredeljivimi upravičenimi stroški,
 - (b) s katero koli drugo državno pomočjo, povezano z istimi upravičenimi stroški, ki se delno ali v celoti prekrivajo, in katero koli drugo državno pomočjo brez opredeljivih upravičenih stroškov, samo če takšna kumulacija ne povzroči prekoračitve največje intenzivnosti pomoči ali zneska pomoči, ki se uporablja za to pomoč iz tega oddelka.

¹² Oznaka 12 15 0 v pravnem okviru, določenem z Uredbo (ES) št. 295/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. marca 2008 o strukturni statistiki podjetij (UL L 97, 9.4.2008, str. 13).

33. Sredstva, ki jih zagotavlja Unija in jih na centralni ravni upravlja Komisija ter ki niso neposredno ali posredno pod nadzorom države članice, ne pomenijo državne pomoči. Kadar so taka finančna sredstva Unije združena z državno pomočjo, se pri ugotavljanju, ali so bili spoštovani pragi za prigrasitev in največje intenzivnosti pomoči, upošteva le državna pomoč, če skupni znesek javnega financiranja, ki je bilo dodeljeno v zvezi z istimi upravičenimi stroški, ne presega najvišje stopnje financiranja, določene v veljavnih predpisih prava Unije.
34. Pomoč se ne sme kumulirati s pomočjo *de minimis* v zvezi z istimi upravičenimi stroški, če bi taka kumulacija povzročila intenzivnost pomoči, ki presega intenzivnost iz tega oddelka.
35. Trajanje shem pomoči, v okviru katerih je dodeljena pomoč, ne sme biti daljše od veljavnosti teh smernic (2021–2030).

3.2. Pomoč, namenjena možnosti prehodno brezplačnih pravic za posodobitev proizvodnje električne energije

36. Pomoč, zajeta v možnosti prehodno brezplačnih pravic za posodobitev proizvodnje električne energije v skladu s členom 10c direktive o ETS, je združljiva z notranjim trgov v smislu člena 107(3)(c) Pogodbe, če so izpolnjeni spodaj navedeni pogoji.
37. Cilj pomoči mora biti modernizacija, diverzifikacija in trajnostno preoblikovanje energetskega sektorja. Podprte naložbe so skladne s preходом na varno in trajnostno nizkoogljično gospodarstvo, cilji iz okvira podnebne in energetske politike Unije za leto 2030¹³ in dolgoročnimi cilji iz Pariškega sporazuma o podnebnih spremembah.
38. Kadar se zaradi naložbe poveča zmogljivost za proizvodnjo električne energije, mora zadevni operater tudi dokazati, da je do začetka delovanja dodatne zmogljivosti on sam ali drug povezani operater nehal uporabljati ustrezno količino bolj emisijsko intenzivne zmogljivosti za proizvodnjo električne energije.
39. Pomoč je združljiva z notranjim trgov le, če ima spodbujevalni učinek. Spodbujevalni učinek nastopi, kadar pomoč upravičenca spodbudi k spremembi ravnanja, do katere brez pomoči ne bi prišlo. Pomoč ne sme subvencionirati stroškov dejavnosti, ki bi jih podjetje imelo v vsakem primeru, in ne sme biti nadomestilo za običajno poslovno tveganje gospodarske dejavnosti.
40. Ko organ, ki dodeljuje pomoč, prejme vlogo za pomoč, mora preveriti, ali ima pomoč zahtevani spodbujevalni učinek.
41. Pomoč se lahko izplača v obliki dodelitev operaterjem le, če se dokaže, da je bila izvedena naložba, ki je bila izbrana v skladu s pravili konkurenčnega postopka zbiranja ponudb.

¹³ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij z naslovom Okvir podnebne in energetske politike za obdobje 2020–2030 (COM(2014) 15 final).

42. Za projekte s skupnim zneskom naložb, ki presegajo 12,5 milijona EUR, se lahko pomoč dodeli le na podlagi konkurenčnega postopka zbiranja ponudb, ki se izvede v enem ali več krogih med letoma 2021 in 2030. Ta konkurenčni postopek zbiranja ponudb mora:
- (a) biti skladen z načeli preglednosti, nediskriminacije, enakega obravnavanja in dobrega finančnega poslovanja;
 - (b) zagotavljati, da se lahko ponudba predloži le za projekte, ki prispevajo k diverzifikaciji mešanice energijskih virov in virov oskrbe, potrebnemu prestrukturiranju, okoljskemu posodabljanju in nadgrajevanju infrastrukture, čistim tehnologijam, kot so tehnologije obnovljivih virov energije, ali modernizaciji sektorja proizvodnje električne energije, kot je učinkovito in trajnostno daljinsko ogrevanje, sektorja prenosa ter sektorja distribucije;
 - (c) določati jasna, objektivna, pregledna in nediskriminatorna izbirna merila za razvrščanje projektov za zagotavljanje, da se izberejo le projekti, ki:
 - i. na podlagi analize stroškov in koristi zagotavljajo neto pozitivni učinek v smislu zmanjšanja emisij in dosegajo vnaprej določeno znatno raven zmanjšanja CO₂, ob upoštevanju obsega projekta;
 - ii. so dodatni projekti, ki se jasno odzivajo na potrebe po zamenjavi in modernizaciji ter ne prinašajo tržnega povečanja povpraševanja po energiji;
 - iii. nudijo najugodnejšo rešitev in
 - iv. ne prispevajo k finančni vzdržnosti proizvodnje električne energije z visoko intenzivnostjo emisij ali je ne izboljšujejo ali ne povečujejo odvisnosti od emisijsko intenzivnih fosilnih goriv.
43. Za projekte s skupnim zneskom naložb v vrednosti manj kot 12,5 milijona EUR se pomoč lahko dodeli brez konkurenčnega postopka zbiranja ponudb. Izbira projektov mora v tem primeru temeljiti na objektivnih in preglednih merilih. Rezultati izbirnega postopka morajo biti objavljeni, tako da javnost lahko nanje predloži pripombe. Kadar se za isto napravo izvede več kot ena naložba, je treba te naložbe pri ocenjevanju, ali je zgoraj navedeni prag 12,5 milijona EUR presežen ali ne, obravnavati kot celoto, razen če so navedene naložbe neodvisno praktično ali finančno vzdržne.
44. Komisija bo štela pomoč za sorazmerno, če intenzivnost pomoči ne presega 70 % zadevnih stroškov naložbe. Vse zneske je treba upoštevati pred kakršnim koli odbitkom davkov ali drugih dajatev. Kadar se pomoč ne dodeli v obliki nepovratnih sredstev, mora znesek pomoči ustrezati vrednosti nepovratnih sredstev. Pri pomoči, ki se izplača v več obrokih, je treba izračunati njeno skupno neto sedanjo vrednost ob dodelitvi prvega obroka, in sicer z uporabo diskontne stopnje Komisije za diskontiranje neto sedanje vrednosti v času. Intenzivnost pomoči se izračuna na posameznega upravičenca.
45. Pomoč ne sme škodljivo vplivati na pogoje trgovanja v obsegu, ki je v nasprotju s skupnim interesom, zlasti kadar je skoncentrirana na omejeno število

upravičencev ali kadar je verjetno, da bo pomoč okrepila tržni položaj upravičencev (na ravni skupine).

46. Pomoč se lahko kumulira:

(a) s katero koli drugo državno pomočjo, povezano z drugimi opredeljivimi upravičenimi stroški,

(b) s katero koli drugo državno pomočjo, povezano z istimi upravičenimi stroški, ki se delno ali v celoti prekrivajo, in katero koli drugo državno pomočjo brez opredeljivih upravičenih stroškov, samo če takšna kumulacija ne povzroči prekoračitve največje intenzivnosti pomoči ali zneska pomoči, ki se uporablja za to pomoč iz tega oddelka.

47. Pomoč se lahko dodeli hkrati na podlagi več shem pomoči ali se lahko kumulira z *ad hoc* pomočjo, če skupni znesek državne pomoči za dejavnost ali projekt ne presega zgornjih mej pomoči iz tega oddelka. Sredstva, ki jih zagotavlja Unija in jih na centralni ravni upravlja Komisija ter ki niso neposredno ali posredno pod nadzorom države članice, ne pomenijo državne pomoči. Kadar so taka finančna sredstva Unije združena z državno pomočjo, se pri ugotavljanju, ali so bili spoštovani pragi za priglasitev in največje intenzivnosti pomoči, upošteva le državna pomoč, če skupni znesek javnega financiranja, ki je bilo dodeljeno v zvezi z istimi upravičenimi stroški, ne presega najvišje stopnje financiranja, določene v veljavnih predpisih prava Unije.

48. Pomoč se ne sme kumulirati s pomočjo *de minimis* v zvezi z istimi upravičenimi stroški, če bi taka kumulacija povzročila intenzivnost pomoči, ki presega intenzivnost iz tega oddelka.

49. Trajanje shem pomoči, v okviru katerih je dodeljena pomoč, ne sme biti daljše od obdobja 2021–2030.

4. OCENJEVANJE

50. Da bi Komisija dodatno zagotovila omejevanje izkrivljanja konkurence, lahko zahteva naknadno ocenjevanje nekaterih shem pomoči. Ocenjevanja se opravijo za sheme, pri katerih je lahko izkrivljanje še posebej veliko, tj. za sheme, pri katerih obstaja tveganje znatnega omejevanja ali izkrivljanja konkurence, če se njihovo izvajanje ne pregleda pravočasno.

51. Glede na cilje pomoči ter da se državam članicam in manjšim projektom pomoči ne naloži nesorazmerno veliko breme, se ocenijo samo sheme pomoči z velikim proračunom, ki imajo nove značilnosti, ali če so predvidene pomembne tržne ali tehnološke spremembe oziroma regulativne spremembe. Ocenjevanje mora opraviti strokovnjak, neodvisen od organa, ki dodeljuje državno pomoč, na podlagi skupne metodologije, ki jo zagotovi Komisija. Ocena mora biti objavljena. Država članica mora skupaj s shemo pomoči priglasiti osnutek načrta ocenjevanja, ki bo sestavni del ocenjevanja sheme, ki ga izvede Komisija.

52. Oceno je treba pravočasno predložiti Komisiji, da se lahko odloči glede morebitnega podaljšanja sheme pomoči, vsekakor pa ob njenem izteku. Natančen obseg in načini posameznega ocenjevanja bodo opredeljeni v sklepu, s katerim se

shema pomoči odobri. Rezultate ocenjevanja je treba upoštevati pri vseh morebitnih poznejših ukrepih pomoči s podobnim ciljem.

5. ENERGETSKI PREGLEDI IN SISTEMI UPRAVLJANJA

53. Za pomoč, dodeljeno v skladu z oddelkom 3.1, se države članice zavezujejo, da bodo preverile, ali upravičenec izpolnjuje obveznost izvedbe energetskega pregleda v smislu člena 8 direktive o energetske učinkovitosti (Direktiva 2012/27/EU)¹⁴, in sicer v obliki samostojnega energetskega pregleda ali v okviru certificiranega sistema upravljanja z energijo ali sistema okoljskega upravljanja, na primer sistema EU za okoljsko ravnanje in presojo (EMAS)¹⁵. Če za upravičenca ne velja obveznost izvedbe energetskega pregleda v skladu s členom 8(4) direktive o energetske učinkovitosti, se države članice zavežejo, da bodo preverile, ali je upravičenec izvedel energetski pregled v prvih štirih letih po prvi vlogi za pomoč, nato pa vsaka štiri leta, razen če izvaja energetske preglede v okviru certificiranega sistema upravljanja z energijo ali sistema okoljskega upravljanja.
54. Države članice se prav tako zavežejo k spremljanju, da so upravičenci, za katere velja obveznost izvedbe energetskega pregleda v skladu s členom 8(4) direktive o energetske učinkovitosti:
- (a) izvedli priporočila iz revizijskega poročila, kolikor čas vračila zadevnih naložb ne presega [5] let in so stroški njihovih naložb sorazmerni; ali
 - (b) zmanjšali ogljični odtis njihove porabe električne energije, na primer z namestitvijo obrata za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov na kraju samem (ki pokriva vsaj 50 % njihovih potreb po električni energiji), s pogodbo o nakupu električne energije brez ogljika; ali
 - (c) vložili znaten delež v višini vsaj 80 % zneska pomoči v projekte, ki vodijo do precejšnjega zmanjšanja emisij toplogrednih plinov naprave na raven precej pod referenčno vrednostjo, ki se uporablja za brezplačno dodelitev v sistemu EU za trgovanje z emisijami.

6. PREGLEDNOST

55. Države članice morajo zagotoviti, da se na izčrpnem spletišču o državni pomoči na nacionalni ali regionalni ravni objavijo naslednje informacije:
- (a) celotno besedilo odobrene sheme pomoči ali sklepa o dodelitvi individualne pomoči in njegovih izvedbenih določb ali povezava nanj;
 - (b) identiteta pristojnih organov za dodelitev pomoči;
 - (c) identiteta vseh upravičencev;

¹⁴ UL L 315, 14.11.2012, str. 1.

¹⁵ Uredba (ES) št. 1221/2009 o prostovoljnem sodelovanju organizacij v Sistemu Skupnosti za okoljsko ravnanje in presojo (EMAS) (UL L 342, 22.12.2009, str. 1).

- (d) oblika in znesek pomoči, dodeljene vsakemu upravičencu;
 - (e) datum dodelitve;
 - (f) vrsta podjetja (malo ali srednje podjetje / veliko podjetje);
 - (g) regija, v kateri ima upravičenec sedež (na ravni NUTS II);
 - (h) glavni gospodarski sektor, v katerem deluje upravičenec (na ravni skupine NACE).
56. Ta zahteva se lahko opusti v zvezi z dodelitvijo individualne pomoči v znesku, nižjem od 500 000 EUR.
57. Te informacije je treba objaviti po sprejetju sklepa o dodelitvi pomoči, jih hraniti najmanj 10 let in jih brez omejitev dati na voljo splošni javnosti.

7. POROČANJE IN SPREMLJANJE

58. V skladu z Uredbo Sveta (EU) 2015/1589¹⁶ in Uredbo Komisije (ES) št. 794/2004¹⁷ morajo države članice Komisiji predložiti letna poročila.
59. Poleg zahteve iz navedenih uredb morajo države članice v svoja letna poročila vključiti naslednje informacije:
- (a) imena vseh upravičencev in naprav v njihovi lasti, ki prejmejo pomoč;
 - (b) sektorje, v katerih je vsak upravičenec dejaven (opredeljene s štirimestno oznako NACE);
 - (c) leto, za katero se pomoč dodeli, in leto, v katerem se izplačuje;
 - (d) dejansko proizvodnjo za vsako napravo, ki prejme pomoč v zadevnem sektorju;
 - (e) dejansko porabo električne energije za vsako napravo, ki prejme pomoč (če je bila dana kakršna koli pomoč na podlagi referenčnega koeficienta učinkovitosti porabe nadomestne električne energije);
 - (f) ceno nestandardizirane terminske pogodbe na EUA, uporabljeno za izračun zneska pomoči na upravičenca;
 - (g) intenzivnost pomoči;
 - (h) nacionalni faktor emisij CO₂.
60. Države članice morajo zagotoviti, da se vodijo podrobne evidence o vseh ukrepih v zvezi z dodelitvijo pomoči. Te evidence morajo vsebovati vse podatke, potrebne za ugotovitev, ali so bili izpolnjeni pogoji glede upravičenih stroškov in največje

¹⁶ UL L 248, 24.9.2015, str. 9.

¹⁷ UL L 140, 30.4.2004, str. 1.

dovoljene intenzivnosti pomoči, kadar je to primerno. Te evidence je treba hraniti 10 let po datumu dodelitve pomoči in jih na zahtevo predložiti Komisiji.

61. V katerem koli letu, v katerem proračun shem pomoči iz oddelka 3.1 preseže 25 % prihodkov od prodaje pravic na dražbi, mora zadevna država članica objaviti poročilo, v katerem navede razloge za prekoračitev tega zneska v skladu s členom 10a(6) direktive o ETS. Poročilo mora vključevati ustrezne informacije o cenah električne energije za velike industrijske odjemalce, ki prejemajo ugodnosti iz sheme, brez poseganja v zahteve glede varstva zaupnih informacij. Vključevati mora tudi informacije o tem, ali so bili ustrezno upoštevani drugi ukrepi za trajnostno znižanje posrednih stroškov zmanjševanja emisij v srednjeročnem in dolgoročnem obdobju.
62. Proizvajalci električne energije in omrežni operaterji, ki so upravičeni do pomoči iz oddelka 3.2, morajo vsako leto do 28. februarja poročati o izvajanju izbranih naložb, vključno z razmerjem med brezplačno dodelitvijo in dejanskimi odhodki za naložbe ter vrstami podprtih naložb.

8. OBDOBJE UPORABE IN REVIZIJA

63. Te smernice bodo s 1. januarjem 2021 nadomestile Smernice za nekatere ukrepe državne pomoči v okviru sistema za trgovanje s pravicami do emisije toplogrednih plinov po letu 2012, objavljene 5. junija 2012¹⁸.
64. Komisija bo načela iz teh smernic uporabljala od 1. januarja 2021 do 31. decembra 2030.
65. Komisija bo te smernice uporabljala v zvezi z vsemi priglašeni ukrepi pomoči, o katerih bo morala sprejeti odločitev, od 1. januarja 2021 in po objavi teh smernic v *Uradnem listu*, tudi če so bili projekti priglašeni pred njihovo objavo. Nezakonita pomoč bo ocenjena v skladu z veljavnimi pravili na datum dodelitve pomoči v skladu z obvestilom Komisije o določitvi pravil, ki se uporabljajo za oceno nezakonite državne pomoči¹⁹.
66. Komisija bo te smernice prilagodila tako, da bo v letu 2025 posodobila referenčne koeficiente učinkovitosti porabe električne energije in faktorje emisij CO₂. Komisija bo leta 2025 ocenila tudi, ali so na voljo dodatni podatki, ki omogočajo izboljšanje metodologije za izračun faktorjev emisij CO₂, kot je opisano v Prilogi III, tj. da se upošteva vse pomembnejša vloga nizkoogljičnih tehnologij pri določanju cen na trgih električne energije v EU. Države članice bodo zato morda morale prilagoditi svoje sheme, da jih uskladijo s prilagojenimi smernicami.
67. Komisija se lahko kadar koli odloči za pregled ali prilagoditev teh smernic, če bi bilo to potrebno zaradi politike konkurence ali zaradi upoštevanja drugih politik Unije ali mednarodnih obveznosti.

¹⁸ UL C 158, 5.6.2012, str. 4.

¹⁹ UL C 119, 22.5.2002, str. 22.

PRILOGA I

Sektorji, ki veljajo za izpostavljene resničnemu tveganju premestitve emisij CO₂ zaradi posrednih stroškov emisij

	Oznaka NACE	Opis
1.	14.11	Proizvodnja usnjenih oblačil
2.	24.42	Proizvodnja aluminija
3.	20.13	Proizvodnja drugih anorganskih osnovnih kemikalij
4.	24.43	Proizvodnja svinca, cinka in kositra
5.	17.11	Proizvodnja vlaknin
6.	17.12	Proizvodnja papirja in kartona
7.	24.10	Proizvodnja surovega železa, jekla in ferozlitin
8.	19.20	Proizvodnja naftnih derivatov

Metodologija, uporabljena za pripravo seznama upravičenih sektorjev, temelji na kazalniku premestitve emisij CO₂, kot je opredeljen v členu 10b revidirane direktive o ETS, izračunanem le na podlagi posrednih stroškov, in sicer kot izhodišče. Kazalnik posredne premestitve emisij CO₂, ki je potreben za upravičenost, je 0,2. Poleg tega morajo imeti upravičeni sektorji najmanj 20-odstotno trgovinsko intenzivnost ter posredno intenzivnost emisij najmanj 1 kgCO₂/EUR. Te vrednosti se izračunajo na ravni štirimestne oznake NACE z uporabo podatkovnega niza, ki se uporablja tudi za pripravo seznama sektorjev, izpostavljenih premestitvi emisij CO₂, ki se uporablja za dodelitev brezplačnih pravic v sistemu za trgovanje z emisijami.

PRILOGA II

Referenčni koeficienti učinkovitosti porabe električne energije za proizvode, zajete v oznakah NACE iz Priloge I

PRILOGA III

Najvišji regionalni faktorji emisij CO₂ na različnih geografskih območjih (tCO₂/MWh)

Območja		Ustrezni faktor emisij CO ₂
Ibersko območje	Španija, Portugalska	[...]
Baltsko območje	Litva, Latvija, Estonija	[...]
Nordijsko območje	Švedska, Finska	[...]
Območje Češke in Slovaške	Česka, Slovaška	[...]
Belgija		[...]
Bolgarija		[...]
Danska		[...]
Nemčija		[...]
Irska		[...]
Grčija		[...]
Francija		[...]
Hrvaška		[...]
Italija		[...]
Ciper		[...]
Luksemburg		[...]
Madžarska		[...]
Malta		[...]
Nizozemska		[...]
Avstrija		[...]
Poljska		[...]
Romunija		[...]
Slovenija		[...]
Združeno kraljestvo		[...]